

TORSIMANY

MESTRE FABRA

Just quan escric la columna, s'inicia un centenari ben poc conegut: el centenari de les *Normes Ortogràfiques* del català. A Barcelona. A la sala «Prat de la Riba» de l'Institut d'Estudis Catalans. La magna obra de Pompeu Fabra. Promulgades el 24 de gener de 1913, les Normes consistiren en un intent reeixit. Promulgar vint-i-quatre regles per tal de codificar el sistema ortogràfic català. Feia deu dies que dinou membres de l'IEC les havien aprovat per àmplia majoria.

Qui les elaborà? Des de la constitució de l'IEC (1907), la Mancomunitat de Catalunya presidida per Enric Prat de la Riba nomenà una comissió d'homes de lletres que, coordinada per Pompeu Fabra, tingué cura de la seva redacció. No hi eren pas tots. En mancaven alguns. Els més acèrrims opositors a la normativa fabriana foren els anomenats etimologistes, que volien seguir la «via francesa» de respectar al màxim l'etimologia llatina. Al cantó oposat, trobem els homes i dones de *L'Avenç*, partidaris de la «via italiana»: escriure el català «tal com es parla». Sense hacs, ni accents, ni distincions consonàntiques (tal com s'escriu ara en els mòbils). Mestre Fabra, partidari d'aquests darrers, per evitar que les discussions s'eternitzessin, optà per la via intermèdia: respectà l'hac inicial (home) i suprimí les hacs medials (vehí) i finals (bosch), que han restat només en els cognoms. O en la generalització dels plurals en -es, basats en la fonètica valenciana.

La lluita fou llarga i feixuga. Fins a les Normes de Castelló de la Plana (1932). I encara es manté en determinats reductes de València. I ho hauria estat molt més si la premsa en general -i els periodistes en particular- no s'hi haguessin adherit de seguida amb entusiasme. Així trobem, al cap de vuit dies, una editorial a *La veu de Catalunya* datada el 31 de gener de 1913 titulada «Per la unitat de l'idioma. Les Normes ortogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans». Una lliçó per a la història i una actitud exemplar per als nostres dies.

Joan Carreres i Péra

